

türk edebiyatı genç sanat

ABDULLAH EMRE ALADAĞ

KÖRLER ŞEHİRİ

sayı: 41-42

4 Klasik Türk Şiirinde Hûn-Hâr

Motifi: Vampir

Ömer Faruk Yazıcı

11 Kaburgalarını Aldırdım

Kalbimin

Muhammet Atakur

14 Yolcu

Mehmet Kaan Kasapoğlu

19 Öteki Yol

Robert Frost

Çeviren: Mevlüt Kaan Akçatepe

20 Affedilebilir Mahkûm

Tarık Erdel

22 Düşerken

Ayşe Özkan Güneş

23 Sevgili Kerem Edip

Demir Atsa Gönlüme

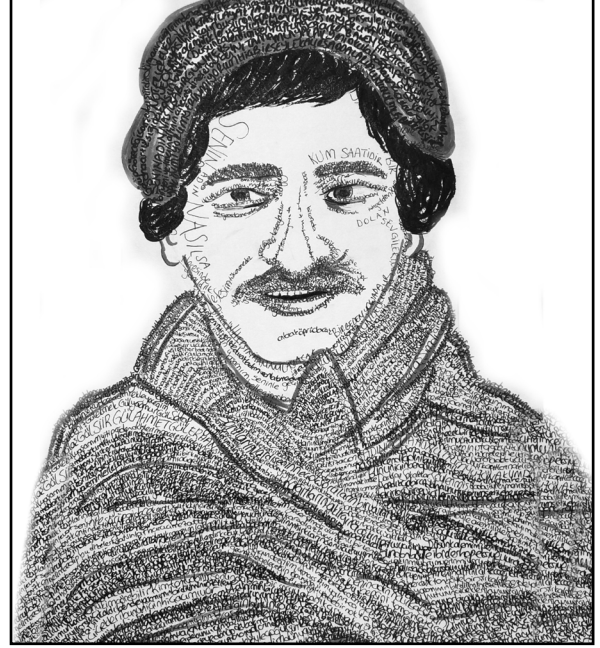
Hayrettin Durmuş

24 Körler Şehri

Abdullah Emre Aladağ

30 Kolonizatör Türk Dervişleri

İsmail Turan

Çizer: Şeyma Erdevir

İmtiyaz Sahibi

Serhat Kabaklı

Genel Yayın Yönetmeni

Ömer Faruk Yazıcı

Yazı İşleri Müdürü

Gülsüm Kuş

Yayın Kurulu

Abdullah Emre Aladağ / Mevlüt Kaan Akçatepe

Mehmet Can Kuyucu / Ahmet Oğuzhan Balcı

Grafik - Tasarım

Gülsüm Kuş

Yönetim Yeri: Divanyolu Cad.

No: 14 34122

Sultanahmet - Fatih / İSTANBUL

Tel: 0.212 526 16 15 - 527 50 32

www.gencsanatdergi.com

dergi@gencsanatdergi.com

B A Ş L A R K K E N

Genç Sanat okurlarına saygılarımla başlamak isterim. Uzun zamandır yazı işleri müdürlüğünü pek sevgili Gülsüm Kuş ile sürdürdüğüm bu derginin Haziran 2021 itibariyle genel yayın yönetmenliğini Enver Aykol'dan devralmış bulunuyorum. Genç ve dinamik bir okur-yazar kitlesiyle yolumuza devam etmek en büyük arzum. Burada beraber kendine yer bulmak isteyen, okur ve yazar gözüyle kendini denemek yahut edebiyat yolculuğunda rotasını belirlemek isteyen tüm genç arkadaşlarımıza kültür ve sanat çerçevesinde kapımız hâlâ açık.

Bu ayki sayımıza gelecek olursak bana ait bir makale ile başlıyoruz. Klasik Türk şiirinin fantastik dünyasında dolaşacağımız ve vampirin klasik şiirde hangi yönleriyle işlendiğini ele alacağız. Muhammed Atakur'un Kaburgalarını Aldırdım Kalbimin adlı, toplumun değişen değerlerinin mizahi bir dille ele alındığı hikâyesiyle devam ediyoruz. Mehmet Kaan Kasapoğlu, Yolcu ve Abdullah Emre Aladağ da Körler Şehri adlı hikâyesiyle bizlerle. Şiir köşemizde Tarık Erdel, Affedilebilir Mahkûm; Hayrettin Durmuş, Sevgili Kerem Edip Demir Atsa Gönülme ve Ayşe Özkan Güneş, Boyunu Bükük Yaprak Gibidir ile sizlerle. Mevlüt Kaan Akçatepe de sizler için Robert Frost'un The Road Not Taken adlı şiirini çevirdi.

Dergi, kısa bir süreli bazı teknik aksaklıklar yaşamış ve son sayıları her ne kadar iki aylık periyotlar ile çıkmış olsa da bundan sonra tam bir istikrar sağlamayı planlıyoruz. Eserleriniz ile bu sürece destek vermek isterseniz bize mail yoluyla ulaşabilirsiniz. Dosya konuları ile ilgili açık çağrılar yapmak gibi bir planımız var. Bu çağrılardan haberdar olmak için sitemizden abone olmanız yeterli. Dergimizi renklendireceğini ve size bu yolculukta bir şeyler katacağını düşündüğünüz farklı ve yeni fikirler için bize ulaşabilirsiniz. Keyifli okumalar dilerim.

Ömer Faruk Yazıcı

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE HÛN-HÂR MOTİFİ: VAMPİR

Ömer Faruk Yazıcı / Makale

*Çeşmi bana vaslını harâm eyledi yârün
Ben kanı helâl itdüm o hûn-hâra nedendür*

Mihri Hâtun

“Ben kanı o kan içici göze helal etti(ğim halde)

bana neden yâre ulaşmayı haram etti?”

Semsettin Sami'nin Kâmus-ı Türkî adlı eserinde: “Vampir: isim, Fr. 1. Güya öldükten sonra can gibi mezardan çıkıp halka mazarrat isal eden ve dehşet veren hayal-i mevhum, cadı, kara koncolos.” (Sami, 1901) olarak geçen vampir kavramı öldükten sonra insanlara musallat olan bir kisvede halk inançlarında kendine yer bulmaktadır. Standart Dictionary of Folklore, Mythology and Legend adlı eserde yer alan tanıma göre vampir, bir tür yaşayan ölü olarak ele alınır. Gömüldüğü yerden çıkıp gelerek yaşayan insanlara musallat olur ve onların kanını emer. Bir nevi kan ile beslenen bir ceset, ruhsuz bir bedendir. Mezarında duramayan bu varlık gece boyunca kurban arar ve

horozların ötmesiyle, güneşin doğuşuyla ya da çanların çalmasıyla mezarına geri döner. (Ed. Maria Lech, 1984) Bu kavram Klasik Türk

Edebiyatı'nda eski bir halk inancı ve bu inanca telmih olarak hem vampirin genel özellikleri hem sevgili ve sevgilinin güzel-lik unsurları hem de sosyal hayata dair bazı durumların tasviri çerçevesinde “hûn-hâr” kelimeleri etrafında ele alınmıştır. Farsça bir isim tamlaması olan bu kavram “hûn: kan” ve “hâr: içmek, yemek” kelimelerinden türetilmiş olup Ferit

Devellioğlu'nun Osmanlı Türkçesi Sözlüğü adlı eserinde “Kan içen.” şeklinde kendine yer bulmaktadır. Bu kelime etrafında “kan” anlamına gelen “hûn” sözcüğü taranmış olup yirmiye yakın divandan “hûn-hâr” şeklinde şiirde konu edilmiş

beyitler tespit edilmiştir. Biz de bu çalışmada Klasik Türk Şiiri'nde taranan divanlardan “hûn-hâr” kavramı etrafında ele alınan beyitleri inceleyeceğiz.

İnceleme

Klasik Türk Şiiri'nde yukarıda zikrettiğimiz kavram ve anlam dünyası etrafında teşekkül eden beyitleri incelemeden önce bir tasnif gerektiğini ve bu tasnif çerçevesinde beyitlerin incelenmesi gerektiğini düşünmekteyim. Bu durumda tasnif öncelikle vampir kavramının anlam özellikleri, vampire dair hususiyetler ve kavramsal olarak onunla bağlantılı olan beyitler üzerinden ele alınmalı. Ardından divan

şiiirinde memduhu övmek için kullanılan özellikleri üzerinden ele alınmalıdır.

Vampir ve Genel Özellikleri

Vampir, genel özellikleri ile ele alındığında göze çarpan en bariz vurgu “kan içmesi”dir. Kan içmenin yanında kurban aramasında ve kanını içmesine bağlı olarak “can alma”, “zalimlik” ve “güç” en son olarak da “cadılık ile olan ilişkisi” üzerinden değerlendirmek gerekmektedir.

Kan İçme

Kan içmek vampirlerin en bariz özelliklerinden birisi olarak anılır. Divan şairleri özellikle vampirin kan içi hususlarını vurgulayarak şiirlerinde işlemişlerdir. Şeyhülislam Yahya “Kan içen bakışlar” diyerek bu inanca telmihte bulunmuştur.

“Hûn-ı dili düketdi o hûn-hâr gamzeler

Bir şişe iki mest-i mey-âşama döymedi”
(Kavruk, 2017, s. 431)

“Gönül kanını tüketti o kan içen bakışlar (da) bir şişe o iki şarap içiciye yetmedi.”

Mihrî Hâtun da “ben kanı o kan içici göze helal ettim” diyere kan içme mefhumuna yani vampir kavramına atıfta bulunmaktadır.

“Çeşmi bana vaslını harâm eyledi yârün

Ben kanı helâl itdüm o hûn-hâra nedendür”
(Arslan, 2018, s. 64)

“Ben kanı o kan içici göze helal etti(ğim halde) bana neden yâre ulaşmayı haram etti?”

Yine Mihrî Hâtun “kan akıtan gözler

her zaman kanımı içer” diyerek aynı kavrama atıfta bulunmuştur.

“Çeşm-i hûn-rîzûn elinden kime feryâd ideyin

Kim içer kanımı her dem gözlemez âvâresin”

(Arslan, Mihrî Hâtun Dîvânı, 2018)

“Her zaman kanımı içip başkasına bakmaz; (ben) bu kan akıtan göz elinden kime feryad edeyim.”

Mihrî Hâtun’a ait bir başka beyitte “Gözlerin her an su niyetine kanımı içer.” Diyerek yine aynı inanca telmihte bulunmaktadır.

“Gözlerûn kanım içer lahzada bir su yerine

Kanda buldı ‘acebâ bu iki hûn-hâr beni”

(Arslan, Mihrî Hâtun Dîvânı, 2018)

“Gözlerin her an su yerine benim kanımı içer; acaba bu iki kan içici beni nerede buldu?”

Süheylî ise bu kavramı cefa vericilik, katillik ve zalimlikle birleştirek “Su gibi kan içmede kan içici dersin işte sen” diyerek yukarıda zikrettiğimiz kavramlara atıfta bulunmaktadır.

“Bir cefâ-cû zâlim ü merdüm-küş ü kattâl-i dehr

Su gibi kan içmede hûn-hâr dersen işte sen”

(Harmancı, 2017, s. 257)

“Bir cefa arayan, zalim, insan öldüren, zamanın katili (ve) su gibi kan içmede kan içici dersin işte sen.”

Can Alma

Vampirler her gece kan içmek için kurban arayan ve bu amaçla mezarlarından

ıkan demonik varlıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Kurbanlarının kanını içerek onların canını alması kavramı divan şiirinde birçok şair tarafından ele alınmıştır. Nedim “o kan içen gözler bende can mı bıraktı?” diyerek vampirin can alıcılığına atıfta bulunmuştur.

“Metâ’-ı vaslına cânlar verirdim ammâ kim

Amân o gamze-i hun-hâr bende cân mı kodı”

(Macit, 2017, s. 269)

“Kavuşmanın varlığına canlar verirdim ama o kan içer bakışların bende can mı bıraktı?”

Şeyhülislam Yahyâ kan içen bakışlar ve ölüm kavramlarını birlikte kullanarak bu kavrama atıfta bulunmuştur.

“Mâni olma gamze-i hûn-hâr görsün kârını

Aşıkun yolunda ölmek ölmek yeksândur”

(Kavruk, 2017, s. 78)

“Engel olma kan içen bakışların işlerini yapsınlar; aşığın yolunda ölmek de ölmek de birdir.”

Şeref Hanım, “kan içen bakışlar aşığını katletmek için fetva mı bulmaz?” diyerek vampirin can alıcı özelliğini şiirinde ele almıştır.

“Bilmem ne tekâsül ider ol gamze-i hûn-hâr

‘Uşşâkını katl itmege fetvâ mı bulunmaz”

(Arslan, Şeref Hanım Dîvânı, 2018, s. 246)

“Bilmem ne tembellik eder o kan içen gamzeler; âşıklarını öldürmek için fetva mı bulamıyor?”

Şeref Hanım’a ait bir başka beyitte “be-

nim arzumdan ölür de katil ve kan içici olurum” diyerek katillikle kan içiciliği bir tutarak farklı bir bakış açısıyla bu kavrama telmihte bulunmuştur.

*“Acımazsan da dimez misin ‘aceb bî-çâre
İstiyâkımla ölür kâtil ü hûn-hâr olurum”*
(Arslan, Şeref Hanım Divânı, 2018, s. 283)

“Acımazsan da acaba ‘(Bu) çaresiz benim arzumlar ölür, katil ve kan içici olurum.’

Demez misin?”

Mihrî Hâtun ise sevgilinin yoluna can vererek “o kan içiciden vazgeçmem” diyerek bu kavramı şiirinde ele almıştır.

*“Cânına kasd eylemiş hûn-rîz çeşmün Mibri’nün
Vireyin bin cânsa ol hûn-hârdan ben dönmezem”*
(Arslan, Mihrî Hâtun Divânı, 2018, s. 105)

“Kan akıtan gözün Mihrî’nin canına kast etmiş; bin can olsa veririm o kan içiciden vazgeçmem.”

Bâkî ise sevgilinin bakışlarının kendisini aldattığını söyleyerek aslında “o kan içen bakışlar canına kast eder” diyerek bu kavrama atıfta bulunmaktadır.

*“Vefâ eyler sanursın Bâkıyâ handân görüp yâri
Ne kasd-ı cân ider ol gamze-i hûn-hârı tuymazsın”*
(Küçük, 2018, s. 249)

“Ey Bâkî, yâri güler görüp vefa eyler sanırsın da o kan içen bakışlar canına kast eder duymazsın.”

Güç

Vampirin insanı zapt edecek, kanı-

nı içecek ve öldürmeye yetecek bir gücü, kudreti vardır. Ahmedî “yiğitlik dilerse adın kan içici olur” diyerek vampirin güç ve kuvvetten yana özelliklerine atıfta bulunur.

*“Eger ferâgat otursan adun muhannesdür
V’eger secâcat idersen olur adun hûn-hâr”*
(Akdoğan, 2018, s. 77)

“Eğer tok gözlülük edersen adın korkaktır ve eğer yiğitlik edersen adın kan içici olur.”

Zalimlik

Vampir, kan akıtcılığı ve öldürücü özellikleriyle bir zalim olarak adlandırılır. Ahmedî sevgilinin bakışlarını cadıya benzetir cadı kavramı da vampir kelimesi anlamı içerisinde mana vermek için kullanılan bir kavram olduğu için burada bakışları vampire benzettiği aşikârdır.

“O kan içici bakışlar bana çok zulmetti.” Diyerek vampirin zulmediciliğine atıfta bulunmaktadır.

*“Gerçi kim ol gamze-i câdû çoh itdi bana zulm
Görsem iy Hak bir dabı ol fitne hûn-hârı n’ola”*
(Akdoğan, 2018, s. 220)

“Allah’ım o kan içici fitneyi bir daha görsem ne olur; gerçi o büyücü bakışlar bana çok zulmetti.”

Ahmedî bir başka beyitte insanlardan akıl, din, can alan sevgilinin gözünün kan içen gözünün “halka ne eyler.” Diyerek ne seviyede zulüm ettiğini söyleyerek vampirin zalimliğine atıfta bulunmaktadır.

“Gâh ‘akl u gâh din ü gâh cân alur gözün

Neler eyler halka gör bu câdu-yı hûn-hâreyi”

(Akdoğan, 2018, s. 582)

“Kah akıl kah din kah can alır gözün;
bu kan içici cadı halka ne eyler gör.”

Yine Ahmedî’ye ait bir başka beyitte sevgilinin kendisine ettiklerini zulüm olarak adlandırıp “hiçbir kan içici zalim” bunu etmedi diyerek vampirin zalimliğine atıfta bulunmaktadır.

“Gönlüme âl-ıla ol iş itdi ela gözi

Kim anı hiç zâlim-i hûn-hâr itmedi”

(Akdoğan, 2018, s. 609)

“Ela gözün gönlüme hile ile (bir) iş etti

ki onu hiçbir kan içici zalim etmedi.”

Cadılık ile İlişkisi

Sözlük maddelerinde vampir kelimesinin açıklamalarında “cadı” kavramı çokça karşımıza çıkmaktadır. Öyle ki divan şiirinin yukarıda zikrettiğimiz birçok beytinde de vampir ve cadı beraber işlenmektedir. Bu sebeple tek bir beyitle bu başlığı örnekendirerek daha fazla tafsilata girmeye gerek yoktur. Ahmedî “kan içici cadı” diyerek vampir ve cadı kavramlarını birleştirmektedir.

“Gamzesi gerçi kanun içmege göz kara ider

N’ola benden ilede ol câdu-yı hûn-hâre selâm”

(Akdoğan, 2018, s. 481)

“Gerçi bakışları kanını içmek için gözünü karartır (ama) o kan içici cadıya benden selam iletse ne olur?”

Sevgilinin Gözlerinin ve Bakışlarının

Vampire Benzetilmesi

Klasik Türk Şiiri’nde anlayışın memduhu övmek üzere kurulu olduğu aşıkârdır. Özellikle sevgilinin gözleri ve öldürücü bakışları aşığın bakış açısıyla ölümcüllüğü ve kan dökücülüğüyle vampire benzetilmektedir. Emrî, “kan içen bakışlar” diyerek sevgilinin bakışlarının kan dökücülüğüne atıfta bulunmaktadır.

“Görmedün kimse neden tîg ile yârî kılmak

Emriyâ düşdi gönül gamze-i hûn-hâr üstine”

(Saraç, 2018, s. 241)

“Kılıç ile dostluk etmeği kimse görmedi; neden düştü ey Emri gönlün kan içen

bakışlar üzerine?”

Ahmedî yârin gözlerinin kendi gönlünü yakıp yıktığını söyleyerek onları “kan içen bir cadiya” benzetmektedir.

*“Yıhdı Ahmedinün gönlünü hem yahdı cânın
gözlerin*

Ruhsat neçin virdün ‘aceb bu câdu-yı hûn-hâreye”
(Akdoğan, 2018, s. 540)

“Gözlerin Ahmedî’nin hem gönlünü yıktı hem canını yaktı; acaba neden bu kan içen cadiya izin verdin?”

Hecrî ise kan döken gözlerin “ne kadar kan içerse de doymaz” diyerek hûn-hâr kavramını kullanmadan gözlerin kan içiciliğini ve vampirliğini belirtmektedir.

*“Ne denlü kan içerse kâni’ olmaz çeşm-i hûn-rîzi
İçer her ne kadar hecrî şarâbı verseler meste”*
(Zülfe, 2016, s. 175)

“Hecrî, kan akıtan gözü ne kadar kan içse de doymaz; sarhoşa her ne kadar şarap verseler içer.”

Necâtî kendi gönlüne seslenerek “kan içen gözler elinde kan ola idin.” Demekte ve sevgilinin gözlerinin kan içiciliğine vampir kavramı etrafında atıfta bulunmaktadır.

*“Ey gönül genç-i gama vîrân ola idün ola mı?
Bir gözi hûn-hâr elinde kan ola idün ola mı”*
(Tarlan, 1963, s. 221)

“Ey gönül, gam hazinesine viran olsaydın ola mı? Bir kan içici göz elinde kan olsaydın ola mı?”

Harp ile İlgili Bazı Hususların

Kan İçicilikle İlişkisi

Klasik Türk Şiiri’nde vampir kavramı yalnızca sevgiliyi övmek üzere değil savaş kavramı ile beraber de kullanmıştır. Burada yukarıda bahsettiğimiz özellikler bağlamında öldürücü olması kan dökmesi ve zalimliği göz önünde bulundurulduğu zaman savaş ve harp aletleri üzerinden bir anlam kazanmış olması olağan görünmektedir. Nigârî bir ordu tasviri esnasında “kan içici asker” diyerek buna bir dayanak sağlamaktadır.

*“Ceys-i Arab u Rûm u Acem leşker-i Tatar
Erbâb-ı cedel ‘arbede-cû leşker-i hûn-hâr”*
(Bilgin, 2017, s. 501)

“Rum, Arap ve Acem ordusu, Tatar askeri; kavga erbabı, gürültü arayan, kan içici asker...”

Vusûlî ise “kan içici hançer” diyerek savaşa ait bir kavram ve bir harp aleti olan hançeri vampire benzeterek vampir kavramına atıfta bulunmaktadır.

*“Ey gönül kesdi yine müdde’îyi yanından
Çün deminde bulunur hancer-i hûn-hârî sana”*
(Taş, 2010, s. 53)

“Ey gönül inatçıyı yanından yine kesti çünkü kan içici hançer her zaman senin (için hazır) bulunur.”

Sonuç

Hûn-hâr, kan içici anlamına gelmekle beraber bu kavram gerek memduhu gerekse kan dökücülükle bağı bulunan

başka nesneleri betimlemek için Klasik Türk Edebiyatı'nda konu edilmiştir. Özellikle kendi anlam çerçevesi içerisinde kan içiciliği, can alması ve zulmü etrafında “vampir” kavramı ile ciddi oranda bağlantıları olduğu aşikârdır. Bu bağlantı yalnızca sözlük manası etrafında teşekkül etmemiş olup vampire ait birçok özelliğin hûn-hâr ile bir bütün oluşturduğu rahatça görülmektedir. Bu nedenle hûn-hâr kavramının nakil ve şerh esnasında vampir olarak ele alınıp beyitler günümüz Türkçesine aktarılırken hûn-hâr kavramı yerine vampir kelimesinin kullanılması uygun görülmektedir.

Kaynakça

Akdoğan, Y. (2018). Ahmedî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Arslan, M. (2018). Mihrî Hâtun Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Arslan, M. (2018). Şeref Hanım Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Bilgin, A. (2017). Nigârî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Ed. Maria Lech, H. (1984). Standart Dictionary of Folklore, Mythology and Legend. New

York: Funk&Wagnalls .

Harmancı, M. E. (2017). Süheylî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Kavruk, H. (2017). Şeyhülislam Yahyâ Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Küçük, S. (2018). Bâkî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Macit, M. (2017). Nedim Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Sami, Ş. (1901). Kâmus-ı Türkî. İstanbul: Der-saadet Matbaası.

Saraç, Y. (2018). Emrî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Tarlan, A. N. (1963). Necâti Bag Divânı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Taş, H. (2010). Vusûlî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi.

Zülfe, Ö. (2016). Hecrî Divânı. Ankara: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü Kültür Eserleri Dizisi. ♦

KABURGALARINI ALDIRDIM KALBİMİN

Muhammed Atakur / Öykü

Alçak ve aç bir popölasyonuz. Sahneye konuşmacı çıkartmak yerine bir çuval silah boşaltsalar gözümüzü bile kırpmadan katledebilirdik birbirimizi fakat medeniyetin tek dişi çürümemişti henüz.

“İçinizdeki canavarı serbest bırakın!” Alkışlar... Alkışlar... Hem de ne alkış. Herkes ayakta. Islıklar... Çığlıklar... Ardı arkası gelmeyen bir gürültü. Avuçlarda ne zamandır birikmiş nasırlar bir bir patlıyor. Kaburgalarının içinde canavarların yuva yaptığı bir salon insanız. Konuşmacı bir hafta önceden ezberlediği bayat konuşmasını yapmamış da hayatın mutlak sırrını sadece bu salonda bulunmaya hak kazanan bizlere vermiş gibi hayranlıkla bakıyoruz kendisine. Yüzümde en sahtesinden bir gülümseme. Geride kalan on beş dakikada aklım başımdan alınmış gibiyim. Gibiyim çünkü aslında öyle değilim. Sadece öyle görünmem gerekiyor. Alkışlayanlar arasında denekler için hazırlanan konferansı gözlemesi için bizden biriymiş gibi aramıza

sızanlar var. Maksat sahnedeki soytarıyı methetmek değil, yapılan konuşmadan etkilendiğimizi belli ederek işverenlerin gözüne girmek. Bu tarz kişisel gelişim konuşmalarından etkilenmek, ders çıkarmak, bu konuşmaları dinledikten sonra hayatınızda köklü değişikliklere gidecekmiş gibi davranmak büyük şirketlerde çalışmak için aranan özelliklerden. Sistemin bir parçası olabilmek için ayak uydurmak şart. Çalışanların birbirleriyle ve şirketle olan uyumu patronların diline pelesenk olmuş genel şirket politikalarından biri.

Konferans salonunu tıka basa dolduran yüzlerce kişiyle beraber ayağa kalkmış alkış tutuyoruz. Bu kadar kişi arasında işi alamayacağını bildiğinden, konuşmadan fazlasıyla etkilenmiş gibi hüngür hüngür ağlayan biri bile var aramızda. Alçak ve aç

bir popölasyonuz. Sahneye konuşmacı çıkartmak yerine bir çuval silah boşaltsalar gözümüzü bile kırpmadan katledebilirdik birbirimizi fakat medeniyetin tek dişi çürümemişti henüz. Sesli sesli burnunu mu çekti o? Sana helal olsun. En iyi ağlayan erkek oyuncu oscarını bu abiye verelim.

Üç hafta önce mahalledeki mega marketten patates alırken topraklı patateslerin altında bulduğum broşürle başlamıştı her şey. Altın yine toprağın altında saklanırken bulunmuştu. Yüzyıllardan yirmi birde, süper olamamış mega markette. O esnada benimle birlikte patates tezgâhının aynı noktasına bakan orta yaşlı dayı, -yaşlı ya bayağı ne orta yaşlı- broşürü değil de bol topraklı patatesleri gözüne kestirmişti. Kendince benimle en iyi patatesi kapmaca yarışına giren dayı rahatlasın diye broşürü alıp tezgâhın önünü boşaltmıştım. Dayıya dönüp “yumurtanın üzerinde tüy, patates-te toprak var diye bunları organik sanmayın. Kandırıyorlar sizi!” diyebilirdim ama kimsenin huzurunu bozmaya gerek yoktu.

Broşürde GE-İN (geleceğin inşası) şirketinin “yatarak para kazanmak ister misiniz?” mottolu iş ilanı yer alıyordu. Broşürün en alt kısmına da adres ve telefondan sonra küçük harflerle başvuru 100 lira diye şerh düşülmüştü. Son paramla patates yemesem de olurdu. Adamlar dünyayı yeniden kurmaktan bahsediyordu. Hem kim yatarak para kazanmak istemez.

Broşürde yazan adresin yolunu tut-

madan poşete attığım patatesleri tezgâha geri boşaltmıştım. Topraklı patates dayısı bıraktığım patateslere üşüşürken ben de yeni hayatıma doğru yola çıkıyordum.

Haklıydım. Herkes yatarak para kazanmak isterdi. Broşürde yazan adrese vardığımda yatarak para kazanmak isteyen ve bir şekilde broşüre ulaşanların oluşturduğu büyük kalabalığın küçük bir parçasıydım artık. Sahi broşürün mega marketin patates tezgahında ne işi vardı diye konuşmayacak mıyız? Murat Menteş romanı mı ulan bu? Yoksa böyle şeyler sadece romanlarda mı gerçekleşir?

İlk görüşmelerin ardından görüşmeye gelenlerin yarısı elenmişti. Sadece beş kişilik kadro olması ise ilk görüşmeden galip çıkanlardan birçoğunun da bu işten avucunu yalayarak kendi yoluna gideceğini gösteriyordu. İş ise sahiden yatarak yapılan bir işti. Kollarımıza renkli serumlar bağlayarak hepimizi uykuya yatırıyorlardı. Kırmızı, mavi, turuncu... Renk renk serumlar boşaltıyorlardı damarlarımıza. Biz uykudayken de gördüğümüz rüyaları takip ediyorlardı. Gerçi verilen ilaçların etkisiyle hepimiz neredeyse aynı rüyaları görüyorduk. Her birimiz farklı mağaralarda gözünü açıyor, dönüştüğümüz devasa canavarların sırtlarından çıkan mekanik kollarla ormanın içinde özgürce dolaşıyor, istediğimiz hayvanı yiyor, yolumuza çıkan ağacı deviriyor, canımızı sıkın her elektrik direğinin canına okuyabiliyor-

duk. Fakat rüyalar oldukça sahiciydiler. Ne zaman bir canavar olarak gözümü açsam kaburga kemiklerimin uzayıp sırtımdan çıkan mekanik kollara dönüşmelerini gerçek zannediyordum.

Deneylerden sonra düzenlenen grup seanslarında birbirimize canavarken yaptıklarımızı anlatıyorduk. Rüyalarımızda canavara dönüşmekten gayet memnunduk. Fazladan mekanik kollara sahip olmak, açlığımızı henüz öldürölüp dondurulmamış hayvanlarla gidermek, etrafa zarar vermek ve aslında bunların hiçbirini yapmamış olmak hepimizi iyi geliyordu.

Hah işte en sevdiğim yere geldik. Bura-ya nasıl geldik faslı bitti. Anlatmaya başladığım yere geri döndük. İçinizdeki canavarı serbest bırakın kısmından ve bitmek bilmeyen alkış manyaklığından sonra sahneye çıkan şirket yöneticilerinden biri yarının büyük gün olduğunu haber veriyor. Beş kişilik kadroya kimlerin kabul edildiği bu akşam yapılacak toplantıyla belirleneceği ve yarınki görüşmelerde adaylarla yüz yüze görüşerek kazananların açıklanacağı haberi yeni bir alkış tufanını doğuruyor. Duygusal abimiz daha yeni durdurduğu gözyaşlarını bir defa daha serbest bırakıyor.

Halk otobüsüyle eve dönerken yağan yağmuru seyrederek hayallere dalıyorum. Nedense işi aldığımı dair bir his var içimde. Kişisel gelişime inanmasam da dinlediğim konuşma işe yaradı sanırım. Her şey çok güzel olacaktı gibi geliyor. Hatta ilk maaşımla hem kendime hem de marketteki dayıya kilolarca patates alacağım diye söz veriyorum. Az sonra GE-İN şirketinin -ya da müstakbel şirketimin mi demeliydim- ormanın içinde inşa edilen yeni devasa binasının yanından geçiyor otobüs. Dinmek bilmeyen şiddetli yağmurlar yüzünden tahribata uğrayan ormanlarda yıkılan ağaçlardan ve devrilen elektrik direklerinden boşalan yerlere yeni binalarını dikeyiyorlar. Böylece hem doğanın yarattığı alanı faydalı şekilde kullanmış oluyorlar hem de ormana düşen şimşekler yüzünden tehlike altında olan hayvanların daha fazla zarar görmemesi için paratoner görevini üstleniyorlar. Ağzım kulaklarımda. Sonunda başarılı olabileceğim düşüncesi içimdeki canavarı mutluluktan çılgına çeviriyor. Birkaç gün önce başlayan sırt kaşıntılarıma da çözüm bulursam tamamdır. Yeni dünyamın inşası tamamlanmak üzere. ♦

YOLCU

Mehmet Kaan Kasapoğlu / Öykü

Bir sabah koşarak uyandım hayallerimden. Çığlık çığlığa.. Odaların içi boş, sandığımdan fazla yalnızım. Herkes beni bilmediğim diyarların ortasında bırakıp toprağın serinliğine karışmış.

Sessizliğe bürünmüş bir gecenin ayazından kalan serinlik ile sabah namazına mutakip Alaettin Mahallesinin yokuşunu iniyorum. Otogar fazlasıyla ılık şöleni ile dolu olsa da kış aylarının verdiği yalnızlık tüm peronlarda hissediliyordu. Planım basitti, varla yok arası bagajımı muavine verip koltuğumda küçülecek ve hiç gözümü açmadan İstanbul'a kadar derin rüyalar için de uykuya mesai harcayacaktım. Misafir olduğum belli bu araçta umduğumu değil bulduğumu yaşıyor ve verdiğim uyku savaşını kazanamıyordum. Her durakta yarım saat bekleyişimiz yolu uzattıkça uzatıyordu. Tek tük dolu koltuklar değişen suratlar az uz bulunan vedalaşma merasimi.. Nedir bilinmez ama küçüklüğümden beri sevmiyorum yolculuk etmesini.. Ayrılmayı

ikame ettiğim bir yerden.. Velhasıl ben ayrılmayı sevmiyorum herhalde memleketten, insanlardan.. Bursa'ya geldiğimizde heyecanla bir cigara parlatmak için harekete geçtim. Dağlar dumanlı ben o kadar pusluyum. Kar yağıyor yükseklerde alçalarda üşüyor ellerim. Memleketteki ustam öyle derdi gökyüzüne bakıp "bak kar yağıyor dağlar dumanlı.." Sonra susardı zeytin ağaçları arasında dolaşıp yapraklara dokunarak.. Ustamın da elleri üşüyor bazen biliyorum. Erdemliğinden nemalanmak istiyorum çünkü o en afili acıda bile susabilmeyi biliyor. Annesini kaybetmiş üstelik. Benim annem yaşıyor o yüzden hala bilmiyorum canım acıdığına anne diye bağırmamayı.. Ne acı bir bayram sabahı olurdu el öpülecek kimse kalmasa. Eski bayramlardan konuşup koca koca adamlar

ellerine bakmasa ninelerin. Özlemin taze-
si yarmıyor yüreği beni de zaten hep ilerisi
korkutuyor. En çok insansız havayı sevi-
yorum desem anlar mı şimdiki çocuklar
derdimi? Rezildansları olmayan şehirleri
kabul görürler mi memleket olarak? Çok
uzaklardan geçmişime kart yollamak isti-
yorum. Anıların değil zamanın kıymetini
anlamak için.

Vakti küçük çizgilere bölüp sıkıştım
yelkovanın ve akrebin kısıkcında. San-
ki siyah beyaz bir filmde gökkuşağı ro-
lündeyim. Yönetmen tanık olmamı, gö-
rünürlüğümü, gerçekliğimi sorgulatıyor.
Hani rüya görüp nefes nefese uyanılan
bir sabah, heyecanla büyüklerin odasına
dalınır ve onları korkutmadan yaşayıp ya-
şamadıklarını kontrol ederiz işte böylesi
bir yanılgı içerisinde yolculuğumun ka-
busları hayat seferinde savrulup duruyor.
En azından benim geceleri ne yaptığımı
öğrenmiş oldunuz bu sayede. Hiç düzgün
uyku uyumuyorum demek, benimle acıla-
rımı ve de heyecanımı paylaşan aziz dos-
tum “döşeğim”e saygısızlık olur.

Muavin usulca yanıma süzülüp elim-
de tuttuğum kalem-kağıt ile ilgili sorular
sormaya başlayalı fazla olmamıştı ki ve-
dalarından haz etmeyen ben, bir kez daha
nefretin çukurunda boğulmakla meşgul
yüz ifademi ondan saklayamıyordum.
Meraklı teyzeler, zeki muavin arkadaşın
bana “hocam!” diye seslenmesi ile kızları-
na, torunlarına aday bir damat buldukları

için gözleri parlayan, konunun uzman-
lığını avına yaklaşan anaç bir aslan gibi
hissettiriyorlardı. Ardı arkası kesilmeyen
kendimi bir anlık gaffet ile tv program-
larının birinde sıkıcı hayatımı rezillikler
kumpanyası haline getirmeye çalışan orta
yaş krizi içerisinde boğuşmakla meşgul
ciddi bir mülakata elverişli damat adayı
sorularıyla bulunca bocalamaya başladım.
Halbuki küçük yaşlardan beri en sevdiğim
aktivite yolculuk esnasında söylenebilecek
yalanlar cümbüşüydü. Bilfiil hayal ettiğim
hayatı yaşadığımı kısa-uzun bir çok seya-
hatimde yüzlerini hatırlamayacak kadar
umursamadığım insanlara türlü hikaye-
ler, yalanlar anlattım. Bir keresinde hukuk
okuyan bir genç bazen tarih öğretmeni
hatta arada sırada alan dışı deneyimler
için tıp öğrencisi olduğumu söyledim.
Başımdan geçen dramatik, komik olaylar
diye türlü türlü hayaller kurduğum dün-
yamdan halbuki sadece bir kısmıydı, an-
lattıklarım. Bu sefer pergelimi geniş tuta-
mayacaktım. Sonuçta muavin damgasını
vurup uzaklaşmayı tercih etmişti. Meslek
belli edebiyat öğretmeni olmuştum. Evet
zorlu fakülte sürecini çabucak geçmiş, for-
masyonu halletmiş ve hatta atanabilecek
derecede çok çok üstün başarı elde ederek
yeni görev yerim olan İstanbul’a yolcu-
luk ediyordum. Teyzelerden birisi o kadar
inanmadı ki bana inat ile hangi okul diye-
rek beni zorlamaya çalışıyor ve eğitim ha-
yatımda gördüğüm derslerden ayak üstü

sohbet etmeye çalışıyordu. Bilmediği tek bir şey vardı ki beni asla geçmişimde dahi yolculuk esnasında problem oluşturmayan anlaşılmayan yalanlarımın temeli hayallerimin her zaman gerçek olması adına kurulmuş olmasıydı. Evet , ben bir gün öğretmen olurum. Olurdum ama incigine cıncığına kadar bilgi sahibi olmadan başka meslek hakkında hayal kurmazdım. Hiç unutmam babamın defalarca oynadığım bu anlamsız oyuna verdiği manalı cevabını “ hayaller kurmak güzel şey ama hayallerde yaşayamazsın...”

Bir sabah koşarak uyandım hayallerimden. Çılgılık çılgılığa.. Odaların içi boş, sandığımdan fazla yalnızım. Herkes beni bilmediğim diyarların ortasında bırakıp toprağın serinliğine karışmış. Hatırlıyorum, ayrılmaya kıyamadığım anacığımın nasıl bırakıp gittiğini. Öyle ya peşinden gidemedim bile. En başında dediğim gibi ben ayrılığı, yolculuğu hiç sevemedim. Gözlerim yaşlı, ellerim yumruk yumruk olmuş hala bir ümit kıyamaz döner diye seslendim :”Ocağıma incir ağacı diktiler anne! Uyuyamıyorum geceleri.” Nefretle bir akrabalığım var fakat şefkatin gayrimişru oğluyum. Yutkunarak geçse kana kana sen içmeyeceğim. Mecburum, yakışmıyor hicran gülüşlerime. Anne, benim neyim var? Ben deli miyim? Yanlış yola girmiş gezgin mi? Cennetten kovulmuş meyve miyim? Yaşadıkça ölemiyorum anne. Oysa ne çok sebep var. Bu sabah

kahvaltıyı boğaza karşı servi ağaçlarının altında yapmak için. Kimi çok sevsem hep bana seni hatırlattı anne. Yalan değil insanca sevdik, gücümüz yetmedi kediler köpekler gibi bakmaya. Beni affet anne, komşunun oğluna karşı yarışmadan kaybettim. Son zamanlarda durduk yere gülmelerim geliyor. Tutamıyorum İstanbul’u dolanıyor serserice. Eskisi gibi gücüm kuvvetim de yok artık. Saldım diyorum mevlam bir şeyler yapar. Ne var yani ben de böyle olayım hem ben, ne yapabilirim büyümek istemiyorum onlar gibi. Anne-cim, sevgilim biliyor musun? Ben delirdim galiba normalleşemiyorum.

“Hocam İstanbul’a 1 saat kaldı!” ve ben yeni bir kabustan uyandım, boyun ağrılarım eşliğinde. Ne de çok kaybettiğim papatyalar var kitaplarımın arasında. Dostlarım gibi iz yok hiçbirinden.. Ben biliyorum yalnız öleceğim. Belki Ustam gibi onurlu ömür süreceğim. Ustam gibi olsaydım Mart ayında ıslanmazdım yağmura, Nisan ayında içeri girmezdim her bir zerresinden kaçır gibi. Benim ben olamamak gibi derdim varken başkası olmak daha bir çetrefilli olacaktır zaten. Ne diyordum, vedalardan nefret etsem de saatlerce büyülediğim işte şu harika yol manzaraları. Ah! Yol manzaraları adlı bir sergi açabilirim aslında. Resmim iyi değildir fakat ablam yapabilir bunca güzel manzarayı.. Bende bir kaç afili sözle damga vururum sergiye, işte yeni yetme bir şair gibi.. Yeni yetme

şairler böyle olurmuş, nizami giyinip hep şiir konuşan.. Peki ya öyle mi isimlerini mezar taşlarında veya bir anma programında gördüklerimiz? Onlar yaşanmışlıklar içinde sıralarını bekleye durmuşlar. Bir sergi olmasa da yeni bir iş var şimdi kafamda. Belki 2 iş.. Nasip kısmet tabi her şey.. İsteyip durmuyorum öyle haybeden, projem var. İstanbul yolunda 2 iş var kafamda birisi kimseye diyemediğim, diğerini henüz bende bilmiyorum. En önemlisi zaten otogardan sonrası, olmayacak dualar benim için farksızdı ölüp gittikten sonra hakkını helal etmeyen insanlardan. Ve işte

o muhteşem dumanıyla İstanbul.. Elimdeki kağıdı, güzelce katlıyorum şimdi. Muavin tekrar görüşecekmişiz gibi vedalaşıyor benimle. Uzakta bir arabanın içinden sesleniyorlar ismimi. Elimdeki güzelce katlanmış kağıda bakıyorum bir de sesin geldiği yöne. Kibarca bir kibrit çakıyorum, elimdeki güzelce katlanmış kağıda ve de dudağıma kondurduğum cigaranın ucuna. Sesin geldiği yönde hayatım ve gerçekler. Kül olanların hepsi Mehmet'ten hayaller. Çokta şey etmemeliyim zaten hayat tek biletli, kötü ikramları bulunan, ucuz bir yolculuktan ibaretken. ♦

ÖTEKİ YOL

Robert Frost / Şiir

Çeviren: Mevlüt Kaan Akçatepe

*Sarı bir ormanda ayrıldı yollar
Bir yöne aittim, düştüm kedere;
Tek başıma vermek için bir karar
Baktım gözlerimin gördüğü kadar
Yolların başını döndüğü yere;*

*Ötekini seçtim, güzel görünen,
Kim bilir belki bir talebi vardı,
Solmak istiyordu sanki bu çimen;
Kaldı ki iki yol da buna rağmen
Solup gitmişlerdi ve aynılardı;*

*Uzanan yolların değildi kara
Üstünü örten bin yaprak, o seher;
Sakladım ilk yolu başka bahara!
Yollar çıktığından diğer yollara,
Korktum, yoksa geri dönüşü eğer?*

*Yıllar sonra bile, her yerde hâlen
Anlatacağım bir bir ah çekerek:
Yollar ayrılmıştı ormanda ve ben
Yürüdüm daha az seçilmişinden
Tüm farkı yaratan bu olsa gerek.*

AFFEDİLEBİLİR MAHKÛM

Tarık Erdel / Şiir

*Bir tek affedilebilir bir mahkûm
düşündü diye atılan mazgalların arkasına
vurulmak istenen zincirlere zihni
gerisi yalan gerisi palavra
katiller insan öldürür
hırsızlar onur
düşünenler ise
düşleri.*

*Ne tanır bir kuş ne de bir manolya
fikirleriyle çarpışanlar
ve hayatın tek gayesi
terk etmiştir onların
sade gölgesini
gece yürüyen onlardır
kendi güneşlerinde.*

*Lakin demek, çırpıdan bir meşale
yalın ellerimizle kavradığımız
ve Musa'yı andığımız
söndürerek ansızın dilimizle
bir çöl bekliyor şimdi bizi
örtüsü tane tane kumdan değil...
buzdan ve akıldan
bizi yerlere serecek memleket
Asamız yok
olsa ne olur ki
yalvaçları kovan bizdik
kirlenmiş muhabbetimizle.*

*Adım adım soğuk keskinlik
dolaşır köşelerinde sokakların
bir alevli ozanın
ipek örtüsünde parıldar
cihan kör düğüm nefesler
ardı ardına verilir
ve çatır çatır çatlayan
uzaktan bakan
gözlerimin feridir.*

DÜŞERKEN

Ayşe Özkan Güneş / Şiir

*Boynu bükük yaprak gibidir
Kızıla bezeli her yeri
Tutmak gerek
Düşmeden
Ke*

*li
me
le
ri*

*Ki ben düşerim bu kuyuya
Bana kuytu gerektir
Sinmiş ve gizlenmiş
Bilinmeyen
Esinti gibi*

*Kızılık maviye çalarken
Sular yükselecek içinden
U-z-u-n bir yola gidecek
Ve bitecek hüznü
Biteviye taşıdığı yükün*

SEVGİLİ KEREM EDİP DEMİR ATSA GÖNLÜME

Hayrettin Durmuş / Şiir

*Şah Cihan'ın gözünde Taç Mahal Banu Begüm
Mecnun Leyla'yı sordu çöllerin seherine.*

*Ferhat'ın tünelleri Şirin'e uzanıyor
Karlı dağlar can atar soylu aşk seferine.*

*Seninle aydınlandı Züleyha'nın yüreği
Zindanlara atsalar beni senin yerine.*

*Belkıs yeniden doğdu Süleyman'ın tahtında
Billûrdan bir köşk düştü sevdadan kaderine.*

*İçimde buram buram âşık Kerem yanıyor
Ben seni gizlemişim Aslı'nın küllerine.*

*Sevgili Kerem edip demir atsa gönlüme
Kancasını ip diye bağlarım yüreğime*

KÖRLER ŞEHİRİ

Abdullah Emre Aladağ / Öykü

Defineye giden yol, şu boğa heykelinin altında. Gizli bir giriş var bu tünellere bunun altında. Öyle kazma kürek sallamak yok ama. Sadece birkaç kaldırım taşını oynatıp kapıyı açacağız. Hepsi bu. Zahmeti az, parası bol.

Aralık tüm soğuğuyla şehrin üstünü sarmıştı. Tek tük geçen arabaların farları, gecenin işveli karanlığında yaşamaya yüz tutmuş ruhlar gibi soluk izler bırakıyor, bir motosikletli usta hareketlerle arabaların arasında sıyrılıyordu.

Gecenin kesifliği, Aralık soğuşuna bir de son süratle hızla giden motorun oluşturduğu rüzgâr da etkilenmişti. Ancak o, bir gram dahi kıpırdamıyor, tek bir hücresi dahi titremiyordu. Motorun direksiyonlarını sımsıkı kavramış, Bostancı'dan Kadıköy'e doğru yol alıyordu. Konser biteli beş saat olmuştu. Bardan birlikte çıktığı kızla sevişip, arkasını dönüp yatalı da üç saat. Şimdiyse gecenin üçünde, yapması gerekeni yapmaya gidiyordu.

Gittiği her yerde, dikkatleri üzeri-

ne çekiyordu. İmkânı olsa ışığı da geçceği şöyle bir anda dahi, geçtiği yollar da bağırان motorun sesiyle pencerelere koşanlar, uykusundan olanlar olmuştu. Arkadaşlarıyla beraber çaldığı barlardan birine girdiğinde, bütün kadınların bakışları üzerine güdümlü bir füze gibi kilitlenirdi. "Güneş gibi çocuk" derlerdi genelde onun için. Altın sarısı saçları ve gök mavisi gözleriyle bu benzetmeyi hak ediyordu. Görkemli ve düz burnu, gamzeli çenesi ve küçük, dolgun dudaklarıyla Antik Yunan heykellerini anımsatıyordu. Hepsinden öte, bu şehir onundu. Tüm bu sokaklar, bu insanlar ona aitti ve şimdi, o kendi hükümrانlığını sürdüğü yerde, yapması gerekeni yapmaya gidiyordu.

Göztepe'ye yeni gelmişti, bir iki dakika sonra Söğütluçeşme'ye varmıştı.

Metrobüs istasyonunda evlerine dönmek için bekleyen insanlar, seyrek bir kalabalık tabakası olarak çökmüşlerdi durağa. Gecenin ölümcül soğuğu, tüm diriliğiyle duran insanlara işlemiyordu belli ki. Onu saatlerdir beklemekte olan adamın yanına yöneldi. Altıyol'daki Boğa'nın çaprazına tünemiş, ellerini ısıtmak için ovuşturarak onu bekliyordu. Motoru kaldırımın yakınına bıraktı ve yün şapkalı, uzun paltolu adama doğru ilerledi. Adamın koca burnu soğuktan kıpkırmızı kesilmişti. Gözlerinde, gizli bir iş yaptığını çaktırmamaya çalışan şark kurnazlarının o bilindik bakışı vardı. Çevreyi hızlıca kolaçan eden, fıldır fıldır koyu kahve bir çift göz. Yeni tıraş olmuş cildi soğuktan kızarmış ve sakal bölgelerindeki hafif mavilikle garip bir tablo oluşturmuştu. Kendisine yaklaşmakta olan heybetli adamı görünce toparlandı şapkalı.

Titreyerek ve salınarak karşıladı onu: “Güneş mi?”

Motorcu, kalın ve güçlü kollarını göğsünde kavuşturarak, “Evet, ta kendisi. Sen de Samet olmasın. İki kişiden daha bahsetmiştin telefonda. Onlar nerede?” diye sordu.

Samet, ellerini beceriksizce ceplerine sokarken cevapladı. “Malzemeleri getirmeye gittiler.

Birazdan gelirler.”

Muzipçe gülümsedi Güneş. “Güzel, gelsinler. Biraz daha beklememiz lazım.

Kalabalık iyice dağılsın. Sonra size yeri gösteririm.”

Samet'in yorgun gözlerinde yanan cıvıllı ışıklar güçlendi. “Harita? Yanında mı?”

Güneş, umursamazca, “Yanımda ama diğerleri de gelince gösteririm.”

Dudaklarını yaladı iştahlı iştahlı. “Tamam başkan. Sen nasıl dersin.”

On dakika sonra, kulak yırtan motor sesi ve mavi-kırmızı neon ışıklarla tekerli pavyona benzeyen bir Tofaş Şahin belirdi az ileride. Yavaşça sağa, yani ikilinin olduğu yere doğru kırdılar, tam motosikletin arkasına. Yanaşayım derken motora çarptılar.

Güneş, göz ucuyla motoruna çarpan kirli beyaz Tofaş Şahin'e baktı. Direksiyonda kısa boylu, göbekli ve pos bıyıklı bir tip vardı. Yanına da dazlak kafalı, melül bakışlı köse birisi oturmuştu.

Samet, arabanın direksiyondakine seslendi. “Hay sizin yapacağınızı işi ya... Ekrem Abi, biraz dikkat etsen... Sonra trafikte ‘Ehliyeti manavdan mı aldın bira-der?’ dedikleri zaman olay çıkarıyorsun.”

Ekrem, iç geçirip Samet'e çevirdi kafasını, açık camdan sesi duyuluyordu: “N'apayım lan son anda gördüm. Kardeş, sen de kusura bakma ya. Biz aramızda halledelim, bu saatte şimdi, uğraştırmayalım memurları di mi?”

Güneş, yere düşen motoruna baktı, pek de sert çarpmamıştı, sadece ufak bir

çizik vardı.

“Sıkıntı değil birader. Sen malzemele-
ri getirdin mi, ondan haber ver.”

Ekrem, kalın kaşlarını sinsice çatarak,
“Bagajda hepsi, bizim sülale yedi göbek
defineci olduğundan her türlü duruma
alışmış biz. Çok dağ başı, mağara, SİT
alanı gezmişliğimiz var. Ama şehrin gö-
beğinde ilk defa operasyon yapıyoruz.”
Kaşlarını kaldırdı ve gözlerini yavaş ya-
vaş dağılmakta olan kalabalığa dikerek
bir sigara yaktı. “Dikilmeyin, gelin içeri-
de konuşalım.” diyerek Samet ile Güneş’i
arabaya davet etti.

İçeri girdiler, Samet’i elleri ovuşturur-
ak. “Ooo amcaoglu! Yakmışsın klimayı
da sıcakta içerisi sıcacık olmuş.” dedi ve
dazlak olanın önünde oturdu. “Başkan
ya, hadi artık anlat şu olayı. Define de-
din, harita dedin. Milattan önce falan
filan bir şeyler anlattın ama biz üçümüz
de lise terk adamları. Şu işi bi’ anlatsan,
he?” Güneş, elini deri ceketinin ceplerine
attı ve katlanmış bir deri parçası çıkardı.
Öndekiler de artık ona dikkat kesilmiş
haritaya bakıyorlardı.

“Bakın beyler! Bu harita, antik dö-
nemlerden kalma. Vaktiyle burasının adı
Khalkedon’muş. Burada da o dönemki
Yunanistan’daki tanrılardan bazılarına
tapınılırmış. Burada devasa bir tapınak
varmış Moda taraflarında, Apollon Tapı-
nağı. Şimdi, bunun bir tacı olduğu söy-
leniyor. Bu da kutsal bir emanet olduğu

için, yeraltındaki tapınağa bağlı gizli yol-
lardan birine gömülmüş. Define o.”

Dazlak kafalı olan şaşkınlıkla gözlerini
açıp “Vay anasını, duyuyor musun Ekrem
Abi? Bir şey anladıysam Arap olayım...”
dedi.

Ekrem, dirseğiyle dürtüp gülerek
“Deve Kazım, sen ne zaman neyi anla-
dın ki zaten? Ahahaha, amcam bile senin
ne kadar kas kafalı olduğunu anlayıp seni
Deve diye çağırıyor mu lan?” Samet
martıları anımsatan bir sesle gülme kri-
zine girdi.

Güneş öksürükle fazla cıvıyan define
avcılarını susturdu. “Öhöm, devam ede-
lim. Defineye giden yol, şu boğa heykeli-
nin altında. Gizli bir giriş var bu tünellere
bunun altında. Öyle kazma kürek sal-
lamak yok ama. Sadece birkaç kaldırım
taşını oynatıp kapıyı açacağız. Hepsi bu.
Zahmeti az, parası bol. Sizin gibi işi bi-
len adamları, yakalanmamak için tuttum.
Haydi, kalabalık da zaten biz konuşurken
azaldı. İş başına.”

Samet çevik bir hareketle arabadan
indi, Ekrem’e bir el işareti yaptı. Bagaj
açılmıştı. Bagajdan altı-yedi tane turun-
cu ve beyaz küçük dubalardan çıktı. Üç
kürek, üç kazma ve bir de hilti vardı ba-
gajda. Kazım, hiltiye uzanırken Güneş
“Gece gece çok gürültü yapar, gerek yok.
bir tane kazma yeter sadece” dedi. Kazım
omuzlarını silkerek kazmalardan birini
alıp Boğa Heykeli’ne yönelen üçlünün

peşine takıldı.

Kısa sürede, ellerinden geldiğince az gürültü yaparak kaldırım taşlarını kaldırmışlardı. Garipti ki, beklediklerinden daha kolay olmuştu. Sanki daha önceden birisi bu kaldırım taşlarını oynatmış gibiydi. Çok da önemsemediler. Ekrem içinden, “Belediye çalışmadığından zaar, kaldırımları bile çabuk sökülür olmuş.” diye geçirdi içinden. Kapağa ulaşmışlardı. Yekpare taştan, üzerinde pirinçten büyük bir halkası olan bir yeraltı kapısıydı. Samet, cılız kollarıyla atıldı ama pirinç halkayı oynatmak dışında pek bir şey yapamadı. Kazım kollarıyla Samet’i kenara itti, ellerini çıtlattı ve kalın kollarıyla halkaya asıldı, kapı açılmıştı. Alaycı bakışlarla Samet’i süzdü. Samet, gözlerini devirerek açılan kapıya yanaştı.

Kapının yakınından görüldüğü kadarıyla, aşağı spiral şeklinde inen merdivenler vardı, tünelin zemini yaklaşık iki metre altlarındaydı. “Evet, el fenerlerini çıkarın, ben önden gideyim. Siz de beni takip edin.” Önden içeri doğru girdi. Diğerleri de arkasından seğırtti. Güneş önden hızlı hızlı yürüyordu. Diğerleri arkasından yetişmekte zorlanıyorlardı.

Birkaç dakika hızlı yürümeden yorulan Ekrem sitemkâr şekilde bağırarak, “Tabakhaneye bok mu yetiştiriyorsun be adam? Bekle, bizi de be” diye bağırdı. Ancak müşterileri onları hiç umursamadan ilerlemeye devam ediyorlardı. İler-

lemeye devam ederken, arkalarından bir ses duyular.

Kazım, “ O neydi lan?” diye haykırdı.

Öndekini yakalayacaklar diye çevrelerine dahi bakmamışlardı, çevrelerine baktıklarında üstü üste dizilmiş mermer lahitlerle dolu uzun bir koridorda olduklarını gördüler. Sağ ve sol taraflarındaki duvarlar bu mermer lahitlerle doluydu. Kimisi çatlaktı, kimisi ise bozulmadan bugünlere kadar gelebilmişti. Önlerindeki yol ise sola doğru keskin bir viraj çiziyordu. Arkalarındaki ses, adımlar atarak onlara doğru geliyordu. Kazım ve Samet, neredeyse altına edecekti. Ekrem ise tek bildiği dua olan Sübhaneke’yi hızlıca tekrar ediyordu. Ansızın Kazım’ın fenerinin ışığı altında kahverengi bir farenin ürkek adımlarla ilerlediği görüldü. Derin bir oh çektiler.

“Yemin ediyorum, az daha kalpten gidiyordum. O kadar inli cinli hazineye dal, mağaralara gir, başına hiçbir şey gelmesin. Gel, şehrin göbeğinde kork iyi mi?” diyerek gergince gülmeye başladı Ekrem.

“Haklısın be abi, şu tabutları görünce bir garip olduk sanırım ondan, yoksa biz alışmışız ya, hehehe...” diye cevapladı Samet. “O değil de şu herifi de kaybettik. O nasıl bir hızdır ya?”

“Hadi devam edip bulalım. Kazım, hadi oğlum.”

İlerlemeye devam ettiler. Her şey sessizliğe gömülmüştü, bu nekropolün şanı-

na yakışır bir sessizlik hâkimdi. Üçü de çitını çıkarmıyor, birisi ses çıkaracak olsa, ödleri kopuyordu. Dolambaçlı yollardan ilerlediler. Sağ, sol, düz... İlerledikçe açılmış lahitlerle ve etrafa saçılmış kemiklerle karşılaştılar. Babadan oğula nesil bu defineciler böylesiyle daha önce karşılaşmamışlardı. Sonunda dümdüz ilerleyen bir yola girdiler tekrar. Yolun biraz ilerisinde tünelin sağa doğru kıvrılan tarafından cılız parıltılarla yanan ateşin ışığı ve anlaşılmayan birtakım uğultuların sesi geliyordu.

“Ne dönüyor oğlum burada?” diye düşünse de Ekrem, yiğitliğe leke sürdürmek için sesini çıkarmadan ilk adımı attı. Diğerleriyle beraber sağa girdiklerinde, meşalelerle aydınlatılmış, bir kısmı zifiri karanlık olan bir odayla karşılaştılar. Girişin biraz ilerisinde Güneş, bir metre ilerisindeki sunağa bakıyordu. Üzerine kıvrılmış bir defne dalını andıran, altından bir taş duruyordu. Güneş, gelenleri fark etmemiş gibiydi. Taca yaklaştı ve eline aldı. Elinde şöyle bir inceledi ve yavaşça başına taktı.

Tam tacı takarken, “İşimiz bitti, şunu al da gidelim” diye söylenirken Ekrem, odanın içini yakıcı bir sıcaklık ve kör edici bir aydınlık kapladı. Güneş, etrafına parıltılar saçıyor, odanın karanlık olan taraflarını da aydınlatıyordu. Karanlıkta saklanan cildi solmuş ve buruşmuş, gözleri olmayan on tane hilkat garibesi peyda olmuştu şimdi. Ağır adımlarla, tacı

takana doğru ilerliyorlar, saygılarını belirtircesine başlarını eğiyorlardı.

Güneş, yavaş yavaş onlara doğru dönerken, her şey normale dönmüş, oda eski ölüm soğukluğuna bürünmüştü. Define avcıları küçük dillerini yutmuş, olan bitene anlam vermeye çalışıyorlardı.

“Siz, insanlar o kadar açgözlüsünüz ki, her seferinde aynı tuzağa düşüyorsunuz. Sizin gibilerin bu tırtıl misali doymak bilmezliğiniz olmasa, nasıl gücüne kavuşabilirdim, inanın bilmiyorum. Şimdi sizlere iki seçenek sunacağım. Buna göre akıbetiniz belli olacak. Ya bana tapınır ve sonsuza kadar yaşama şansına erişirsiniz ya da bana tapınanların midesine iner ve acı dolu ölümü kullarımın elinden tatmış olursunuz!”

Kafayı yemek üzere olan Samet, dayanamayıp, “ALLAAAH!” diye haykırarak odadan kaçmaya yeltendi ancak tam sağa seğırtirken kolunu kavrayan güçlü bir el sezdi. Dokunuşu yakıcıydı, etini kavuruyordu. Güneş’in kırmızı alevlerle yanan gözlerini görmüştü.

“Kaçmak bir seçim değil. Sen ölümü seçtin!” diye bağırarak, zavallı adamı arkadaki garaipilerin önüne attı. Yaratıklar, kirli uzun tırnakları ve sivri dişleriyle oldukça tehditkâr görünüyorlardı. Gözlerindeki dipsiz karanlık, sanki onları davet ediyor, ölüme çağırıyordu.

Görünüşleri bir zamanlar hepsinin birer insan olduğunu haykırıyordu sanki.

Biçareye yaklaşırken hepsinin bir ağızdan “Apollon” diye fısıldaması bakanın tüylerini ürpertiordu. Kurbanlarının yanına gelir gelmez hepsi vahşice üzerine saldırdı. Taştan zindanın içinde zavallının hazin çığlıkları, yaratıkların iğrenç şapırtılarıyla karışıyordu. Artık bu olaya dayanamayan Ekrem de kaçacakken yakındaki canavarlardan biri, Ekrem’in üzerine atladı. Kazım, zindanın köşesine sinmişti. Dizlerini karnına doğru çekmiş başına gelecek sonu bekliyordu. Gözleri, Samet’in yattığı yere kaymıştı. Sesi çoktan kesilmiş, iç organları etrafa dağılmıştı. Yerdeki bağırsak parçalarını gördükçe midesi bulanıyor, kanın rengi baktıkça başını döndürüyordu. Ekrem ise onu yalayan canavarla hala cebelleşe de yorulmuştu ve canavar öldürücü hamleyi yapmak üzereydi. Sivri dişlerini boynuna geçirip, etini kopardı. Artık Ekrem de tahtalıköyü boylamıştı. Kazım, kafayı sıyırıp haykırarak ağlıyordu. Hiçbir umudu kalmadı.

Bunlar yaşanırken, Apollon ona tapınanların karnının doymasından büyük bir haz alıyor ve kullarının mutmain olmasıyla birlikte zevk dolu çığlıklar atıyordu.

“Afiyet olsun evlatlarım! Uzun süredir bekliyordunuz, işte ödülünüz! Bana tapınıp ölümsüz olmayı hak eden sizlerle, bu şehre hükmetmemize az kaldı, sabredin.”

Yaratıklar ona cevap verircesine tiz

çığlıklar atıyor ve ziyafetlerine devam ediyordu. Gözleri olmamasına rağmen sanki her şeyi görebiliyorlardı. Köşeye sinip ağlayan Kazım’a dönmüşlerdi. Ona saldıracaklarını anlayan Apollon, havada süzülerek ölmeyi bekleyen kurbanına doğru yaklaştı.

“Evet, Kazım! Soruyu tekrar soruyorum: Bana mı tapacaksın, yoksa acı içinde ölecek misin?”

Kazım, bakışlarını karşısındakine kaldırdı. Bakışlarındaki korku ve yaşamaya isteği içindeki her duyguyu bastırıyordu belli ki. Takati kalmamış bir tavırla başını eğdi.

“Sana tapınmayı kabul ediyorum...” diyebildi fısıltıyla.

Işıkla parlayan elini, eğilip adamın başının üstüne koydu. Define avcısı, içini yakıp kavuran deli sıcaklığı ve ışığı hissediyordu. Gözleri erimeye, cildi kurumaya başlamıştı. Vücudu kavuran ateş ve içine dolan cehennemi ışık mevcudiyetini bozuyordu. Birkaç saniye sonra artık o da kuzenlerini avlayan garabetlerden birine dönüşmüştü.

Apollon, mağrurca gülümsedi ve.

“Körler Şehri’ne hoş geldin, sevgili sadık kulum! Bu ölüm dolu diyarda artık ölüm senden uzak olsun.” diye kulaklarına fısıldadı. ♦

KOLONİZATÖR TÜRK DERVİŞLERİ

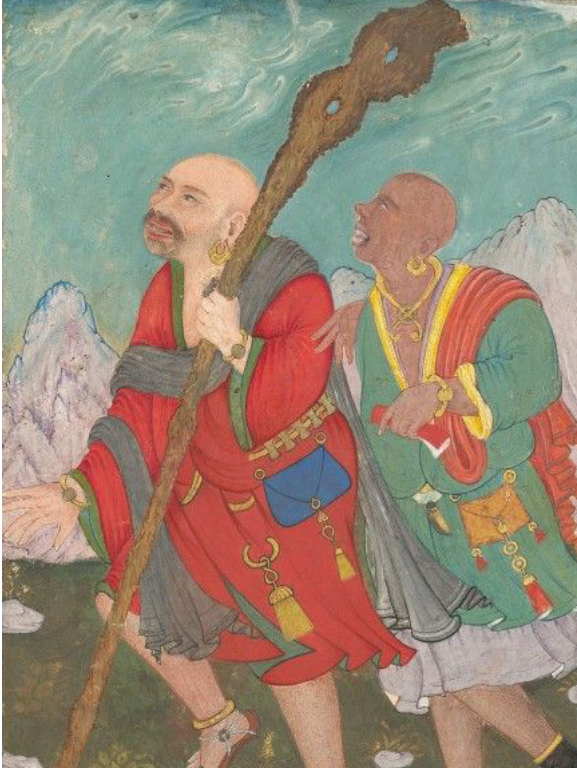
İsmail Tuna / İnceleme

Osmanlı Devleti'nin kuruluş meseleleri ve fethettiği topraklardaki iskân politikasının temel eserleri kabul edilen Barkan'ın çalışmaları bak ettiği özen ve dikkat ile okura yeniden sunuluyor.

Ord. Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan'ın meşhur akademik çalışması *Kolonizatör Türk Dervişleri*, yazarın bu konuyla ilgili diğer önemli makaleleriyle birlikte Yahya Kemal Taştan'ın yayına hazırlamasıyla *İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri (Nüfus ve İskân Meselelerine Dair Toplu Çalışmalar)* adıyla çıktı. Ötüken Neşriyat'ın yayınladığı 580 sayfalık bu eser Barkan'ın iskân ve toprak meseleleri üzerine çalışmalarını bir araya getirerek temel bir başvuru kaynağı olarak sunuyor.

Bu kitabı yayına hazırlayan Taştan kaleme aldığı "Takdim" yazısında Barkan'ı ve eserlerini anlayabilmek için dönemin siyasi ve sosyal şartlarını "göz önünde bulundurmak" gerektiğini kaydetmekte. Aslında bu temel olarak tarihçinin bir eseri onun

yazarıyla ve yazıldığı dönemle birlikte değerlendirmesi gerekliliklerinden bir tanesidir. Bununla birlikte bu takdim yazısı onun milliyetçi kimliğinin tarihçiliğini olumsuz olarak etkilediğini iddia edenlere karşı “Barkan’ın Savunusu” gibi duruyor. Böyle olmasında bir zarar olmasa da Barkan’ın eserlerinin tarihçilik mesleğinde birer örnek teşkil etmesi ve makalelerin temel eserler sıfatında olması, bu savunuya ihtiyacı olmadığını da göstermektedir.

Ömer Lütfi Barkan’ın biyografisinin ve çalışmalarının anlatıldığı kısımdan sonra her bir makale ayrı bir bölüm olarak okura sunuluyor. Makalelerin başlıkların düşülen dipnotlarda bu makalelerin hangi tarihte nerede yayınlandıklarına dair künye bilgileri eklenmiş. Buradaki makaleler Barkan’ın imlâsına sadık kalınarak

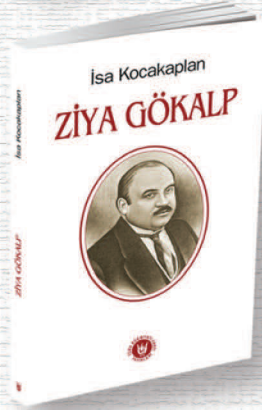
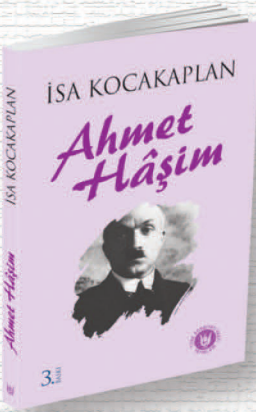
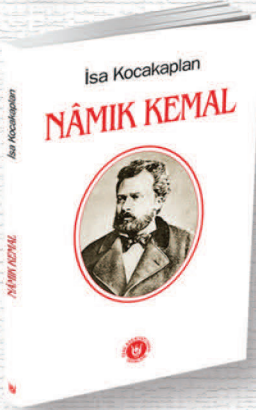
aktarılmış. Bu noktada yayına hazırlayanın emeği öne çıkıyor. Çünkü Zeki Velidi Togan gibi önemli tarihçilerin eserleri yeniden basılırken tıpkıbasım sanki sayfa fotoğrafı gibi basılıyor. Bu da yazının okunurluğunu düşürüyor. Burada ise her bir makale yeni ve gözü yormayan bir mizanpajla yer almış. Makaleler neşredildikleri tarihlere göre kronolojik bir sırayla değil, bahsettikleri konulara göre kronolojik şekilde sıralanmış. Bu da makaleleri ayrı ayrı görmenin yanı sıra çalışmaya da bir kitap kimliği kazandırmış.

“Filhakîka, koskca bir imparatorluğun kuruluşu nev’inden muazzam bir hâdisse, bizde uzun zaman, sâdece pâdişahların dirâyet ve şecâati veya Allah’ın bu saltanatın kurucularına karşı gösterdiği lütuf ve inâyet ile izah edilmek istenilmiştir. İlk Osmanlı menbalarında kaydedilmiş görülen Sultan Osman’ın rüyâsı, mucize nevinden vukua gelen bu hâdisenin izahını ancak ilâhî takdir ile yapmak mümkün olduğuna inanışın bir ifadesidir.” (s. 149).

Osmanlı Devleti’nin kuruluş meseleleri ve fethettiği topraklardaki iskân politikasının temel eserleri kabul edilen Barkan’ın çalışmaları hak ettiği özen ve dikkat ile okura yeniden sunuluyor.

Ömer Lütfi Barkan, *İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri (Nüfus ve İskân Meselelerine Dair Toplu Çalışmalar)*, Haz. Yahya Kemal Taştan, İstanbul: Ötüken Neşriyat, 2021, 580 sayfa. ♦

İsa Kocakaplan'ın Kaleminden Kaynak Eserler

[facebook.com/turkedebiyativakfi](https://www.facebook.com/turkedebiyativakfi)
[@turkedebiyati72](https://www.instagram.com/turkedebiyati72) / [@turkedebiyati72](https://www.instagram.com/turkedebiyati72)
[@turkedebiyati72](https://www.instagram.com/turkedebiyati72) / [@tedev78](https://www.instagram.com/turkedebiyati72)
tedev30@gmail.com